arctica

Bulletin van Arctic Peoples Alert, nummer 26 - voorjaar 2008

Colofon

Arctica is het bulletin van stichting Arctic Peoples Alert, de Nederlandse mensenrechtenorganisatie die opkomt voor de belangen van inheemse arctische volken in de acht landen rond de Noordpool.

Nummer 26 - voorjaar 2008

Arctic Peoples Alert
Zusterstraat 58 B, 2512 TN Den Haag - NL - EU
T: (+31) 070 4020943
arctica@planet.nl, www.arctica.nl

Postbank: 40092
IBAN NL43 PSTB 0000 0400 92
BIC PSTBNL21
Schenkingen zijn - onder voorwaarden - aftrekbaar van de belastingen.
KvK: 41157171

Redactie: Govert de Groot, Marnix Koolhaas, Charles van den Ouweland.
Druk: Albani Den Haag, op minder milieubelastend papier, Reviva Print.
Vormgeving: Studio Locust, Matthijs Sluiter.

ISSN: 1387-2818
Oplage: 1.500

© Tenzij anders vermeld mogen artikelen met bronvermelding worden overgenomen.

Inhoud:

2. Arctic Peoples Alert
3. Willem Barentsz Festival 2008 Vredespaleis 1933
4. Waarom Oost-Groenland?
6. Arctica-kalender 2008
8. Alweer zeehonden ...
9. Poololiekoorts
10. Poolkoorts

Op de voorpagina: Honden geparkeerd in Tasiilaq, Oost-Groenland 2007. Foto © Gerry van Roosmalen WWW.1IVISION.NL

Тревога Людей Арктики

ARCTIC PEOPLES ALERT

Bij voorbaat alvast mijn verontschuldiging dat er in deze Arctica erg veel jaartallen genoemd worden. Echter, heden en toekomst zijn en worden sterk beïnvloed door het verleden. Daar kunnen we niet omheen, hoe graag sommige dat ook zouden willen.

De strijd om de rechten op Noordpoolgebieden met zijn rijkdommen duurt voort. Alleen Nederland en de EU laten zich daarin niet horen. Op 1 februari 2008 heeft stichting Arctic Peoples Alert zich als partner aangesloten bij de Belgische vzw **Polar Conservation Organization** (PCO) in Brussel. PCO is een internationale NGO die zich richt op bescherming van de beide poolgebieden: de Arctis en de Antarctis. Arctic Peoples Alert zal met name de informatie over inheemse Arctische volken op de website verzorgen.
WWW.POLARCONSERVATION.COM

Op RTL 5 is vanaf 13 maart **71° Noord** te zien. Een zestal, mij grotendeels onbekende Belgische en Nederlandse BN'ers trotseren kou en uitputting tijdens een tocht naar de Noordkaap.
WWW.71NOORD.NL

De **KRO** heeft vier BN'ers naar Noord-Canada gestuurd voor de tv-serie **'Surviving Nature: IJsberen en Inuit?'** Omdat namens het WNF poolreiziger Marc Cornelissen meegaat, heb ik meer vertrouwen in deze serie. Te zien vanaf 19 april 2008.

Teleurstellend is het onoriginele **VPRO-plan** om de tv-serie **De reis van de Beagle** te gaan maken met producent Harry de Winter (WinterMedia). Met het zeilschip de 'Oosterschelde' wil men de reis, die Charles Darwin (1809-1882) met de 'Beagle' maakte, nadoen. Het plan is om de serie in 2009 uit te zenden, Darwin's 200^e geboortejaar. Echter, al in 1978 maakte de BBC een vergelijkbare reis en tv-serie.De BBC zal naar aanleiding van het Darwinjaar ook dit keer wel groots uitpakken. 2009 is ook het Henry Hudson jaar. 400 jaar geleden vertrok Hudson met de 'Halve Maen' uit Amsterdam. Als ik netcoördinator van Nederland 2 was zou ik De Winter met de 'Noorderlicht' naar de Barentszzee sturen om de reizen van Willem Barentsz over te doen of een tv-serie maken over **de Nederlandse geschiedenis op Groenland**, als vervolg op de succesvolle VPRO-OVT radioserie uit 2000 'Ter Walvischvaart'. Dan pas is de VPRO, net zoals met Mak's 'In Europa', wederom origineel. VPRO.NL/GESCHIEDENIS
WWW.HENRYHUDSON400.COM

Zes **studenten journalistiek** van de Christelijke Hogeschool **Ede** gaan rond de Groenlandse nationale feestdag op 21 juni 2008 op studiereis naar de hoofdstad Nuuk. Zij volgen de opleiding journalistiek, afdeling geschreven pers. Arctic Peoples Alert heeft hun van informatie en contacten voorzien. Hun ervaringen zijn te vinden op WWW.GLOBEMEDIA.NL

In het najaar 2008 wordt de **'Nijmegen Conference on Inuit and Climate Change '** georganiseerd in samenwerking met cultureel centrum LUX. Arctic Peoples Alert wil het 3^e **Willem Barentsz Festival** over Groenland organiseren en werkt samen met Filmhuis Den Haag. In dat geval is het handig en verstandig de krachten te bundelen waardoor wij gezamenlijk, zowel in Den Haag als in Nijmegen, een goed programma kunnen neerzetten.

Arctic Peoples Alert, Govert de Groot

3^{e} Willem Barentsz Festival in oktober ’08

Tien jaar geleden vond de KUN-Groenland-expeditie plaats. Een aantal oud-deelnemers wil dit niet ongemerkt voorbij laten gaan en gaat een themadag organiseren over de socio-economische gevolgen van klimaatverandering voor de Inuit. Zij doen dat in samenwerking met cultureel centrum LUX in Nijmegen.
Arctic Peoples Alert wil het 3^{e} Willem Barentsz Festival over ‘heden, verleden en toekomst van inheemse Arctische volken’ laten gaan, met als thema Groenland. Arctic Peoples Alert werkt samen met Filmhuis Den Haag. In dat geval is het handig en verstandig de krachten te bundelen waardoor wij gezamenlijk, zowel in Den Haag als in Nijmegen, een goed programma kunnen neerzetten.

KUN-Groenlandexpeditie

In 1998 vond vanuit de toenmalige Katholieke Universiteit Nijmegen - KUN - (thans Radboud Universiteit Nijmegen) een wetenschappelijke expeditie plaats naar Qaanaaq, Noordwest Groenland. Het doel was het in kaart brengen van de belangrijkste problemen van de Inuit-samenleving van Qaanaaq, alsmede het creëren van een interculturele dialoog tussen jongeren in Qaanaaq en Nederland. De bevindingen zijn na afloop gepubliceerd in het rapport ‘Facing the Future. Inughuit Youth of Qaanaaq’ onder redactie van dr. C. Remie (1999). Destijds onderbelicht in de rapportage, maar thans een thema dat een groeiende belangstelling geniet, is de versnelde klimaatverandering. Vier oud-expeditieleden hebben de Stichting Nijmegen Conference on Inuit and Climate Change (NCICC) opgericht om een themadag over dit onderwerp te organiseren. Net zoals in Den Haag zal het programma niet alleen bestaan uit lezingen, maar zullen er onder meer films, optredens en een tentoonstelling te zien zijn. Meer over het programma in de volgende Arctica.

Vredespaleis, 22 november 1932

Vredespaleis 5 april 1933

Op 5 april 2008 is het op de kop af 75 jaar geleden dat Oost-Groenland door het Permanent Hof van Internationale Justitie in het Vredespaleis te Den Haag werd toegewezen aan Denemarken. Hierdoor is Groenland nu één land, Kalaallit Nunaat (het land van de mensen), dat na een koloniale en provinciale status sinds 1979 vergaand zelfbestuur heeft en in het najaar van 2008 een referendum houdt over een vervolg-stap op de weg naar zelfstandigheid.
De Groenland-Deense poolreiziger Knud Rasmussen (1879-1933) speelde een belangrijke rol in de presentatie van de Deense delegatie. Hij bezocht hiervoor in december 1932 Den Haag. De rechtszaak tussen het koninkrijk Noorwegen en het koninkrijk Denemarken kreeg in 1932-33 veel media-aandacht, net zoals in zomer 2007 het planten van de vlag van de Russische Federatie op de bodem van de Noordelijke IJszee. Toen was ‘t het 2^{e} Internationaal Jaar van de Poolgebieden en nu is ‘t het 4^{e} Internationaal Jaar van de Pool-gebieden.
De uitspraak van het Permanent Hof van Internationale Justitie, thans het Internationaal Gerechtshof of ook wel Internationaal Hof van Justitie, had en heeft internationaal juridische consequenties. De jurisprudentie wordt gebruikt in internationale rechtsgeschillen en de uitspraak had verschillende vervolgrechtszaken.
WWW.PPL.NL

Alweer zeehonden!

In de wateren rond Groenland komen vijf zeehondensoorten voor. Geen van deze soorten wordt bedreigd.

Zie ook Arctica 25.

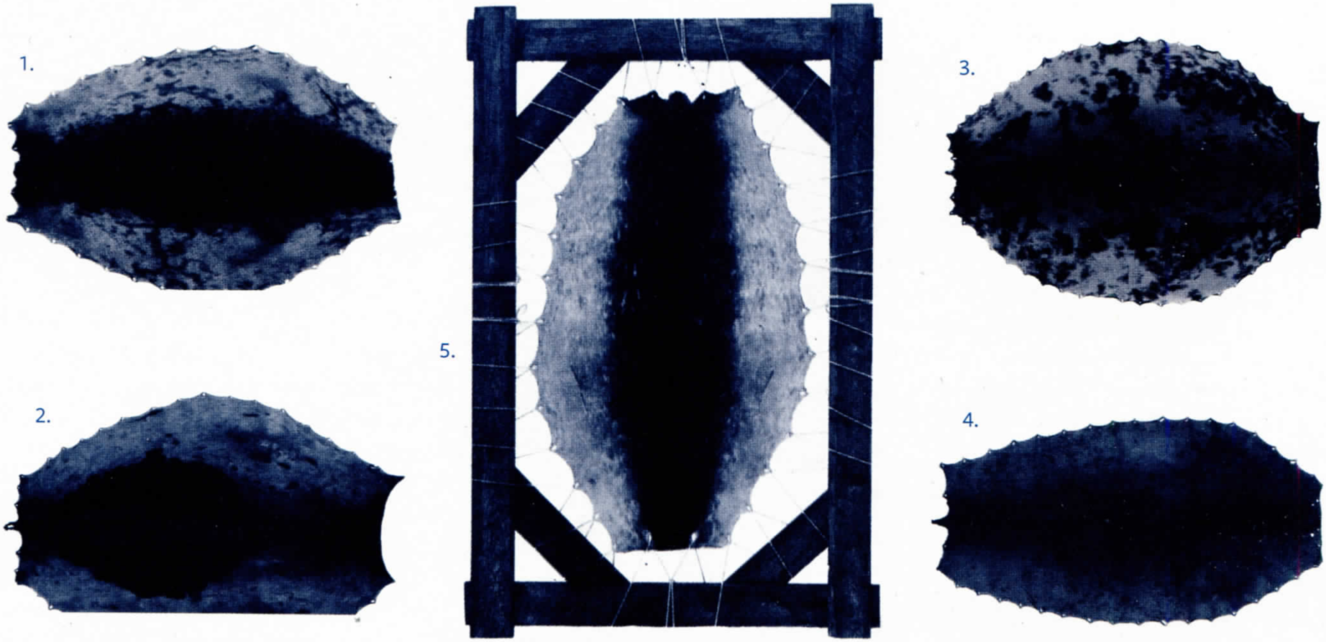

NAMEN

NEDERLANDS	LATIJN	ENGELS	DEENS	GROENLANDS	INVOER PRODUCTEN IN NL
1. ringelrob	Phoca hispida	Ringed seal	Ringsæl	natseq	toegestaan
2. zadelrob	Phoca groenlandica	Harp seal	Grønlandssæl	aataaq	verboden
3. baardrob	Erignathus barbatus	Bearded seal	Remmesæl	ussuk	toegestaan
4. klapmuts	Cystophora cristata	Hooded seal	Klapmyds	natsersuaq	verboden
5. gewone zeehond	Phoca vitulina	Harbour seal	Spættetsæl	qasigiaq	verboden

Poololiekoorts

In december 2007 nam Arctic Peoples Alert deel aan de voorbereiding van een belangrijke internationale conferentie in Noorwegen over olie- en gasexploitatie in de Arctis. Sami en Nenets spraken over de gevolgen van oliewinning in hun gebied.

Op 20-25 januari 2008 vond in Tromsø, Noorwegen, de 'Arctic Frontiers' conferentie plaats over 'Oil and Gas - Political, Social and Scientific Challenges in the Arctic'. Door de versnelde klimaatverandering en de blijvende honger naar olie en gas wordt het meer en meer rendabel om fossiele brandstoffen alsmaar dichter bij de Noordpool te gaan winnen. Begin december 2007, ter voorbereiding van deze conferentie, nam Arctic Peoples Alert deel aan een werksymposium in Rovaniemi, Finland, waar vertegenwoordigers van Sami en Nenets-rendierhouders bespraken hoe zij moeten omgaan met de olie- en gaswinning in hun graasgebieden.

In Tromsø werd het rapport 'Assessment of Oil and Gas Activities in the Arctic' gepresenteerd: "Er doemen voor de mensheid grote uitdagingen en eindeloze mogelijkheden op in het poolgebied". De voorzitter van een internationale commissie die de activiteiten van oliemaatschappijen in het Arctische gebied heeft onderzocht, John Calder, zei bij de presentatie van het rapport: "Als er voorraden zijn en als het economisch haalbaar is, dan gaat er geboord worden. Het is niet de vraag of, maar wanneer de eerste boring in de Noordelijke IJszee zal plaatsvinden." Vooral in de wateren ten noorden van Noorwegen en Europees Rusland schuiven de exploratieactiviteiten stapsgewijs richting Noordpool. Ook bij Alaska wordt die kant opgewerkt en zo heeft bijvoorbeeld Shell ook daar belangen binnen de poolcirkel. De noordelijkste offshore-boring werd vorig jaar uitgevoerd in de westelijke Barentszzee, bij Nova Zembla, op zo'n 75° noorderbreedte. Russische onderzoekers hebben vorig jaar al seismisch onderzoek uitgevoerd tot 84°, op 600 km van de Noordpool. Volgens schattingen van de geologische dienst in de Verenigde Staten van Amerika zou het Arctische gebied een kwart van de onontdekte olie- en gasvoorraden bevatten.

Géén EU-beleid

Door de 'Poololiekoorts' worden ook de territoriale claims van de acht landen rond de Noordpool heviger. De Russische Federatie heeft een officiële claim ingediend bij de Commissie voor de Grenzen van het Continentaal Plat (CLCS) van de Verenigde Naties. Russische wetenschappers plantten in het kader het 4e Internationaal Jaar van de Poolgebieden in de zomer van 2007 op de Lomonosov Rug de vlag van de Russische Federatie. In 2006 heeft Noorwegen een claim bij de CLCS ingediend voor stukken zeebodem voorbij de gebruikelijke territoriale grens op 200 zeemijl (370 km) van de kustlijn. De Noorse staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Elisabeth Walaas: "Noorwegen gaat niet zover als Rusland. We willen wel een stuk boven Svalbard, maar niet alles tot de Noordpool." Maar de archipel Spitsbergen (Svalbard) is geen Noors grondgebied. Noorwegen heeft volgens het Spitsbergenverdrag van 9 februari 1920 namens de verdragsondertekenaars het beheer (soevereiniteit). Nederland is ondertekenaar van het Spitsbergenverdrag als ook van het Antarcticaverdrag. Verschillende landen hebben bij Noorwegen om opheldering gevraagd over de

Rovaniemi, december 2007.

expansiedrang rond Spitsbergen. Opvallend stil is Nederland in deze kwestie. Niet alleen staten maar ook oliemultinationals kijken gretig naar het poolgebied. Niet alleen Shell, Exxon of BP maar ook bijvoorbeeld het Noorse bedrijf StatoilHydro, dat eind 2007 met het Franse Total een samen-werkingsovereenkomst heeft getekend met het Russische Gazprom, voor de ontwikkeling van het Shtokman-veld in de Barentszzee, het grootste gasveld boven de poolcirkel tot dusver aangetroffen. De vice-president van 'Corporate Arctic Growth' van het oliebedrijf StatoilHydro, Halvor Engebretsen: "Een belangrijke stap naar de verdere ontginning van de Arctische wateren. De olie- en gasvoorraden in het hoge Noorden zullen een cruciale rol spelen bij de Europese energievoorziening." Ook bij de Europese Comissie in Brussel is het stil. Naar de mening van Arctic Peoples Alert wordt het hard tijd dat er een EU-beleid ten aanzien van het Arctisch gebied komt.

Govert de Groot

Gebruik gemaakt van De Volkskrant 22.01.2008: 'Oliemaatschappijen richting Noordpool'. Zie ook Arctica 25 WWW.AMAP.NO

- advertentie -

Arctic Treasure

INUIT ART EXPOSITIE

24 maart 2008

10.00 tot 17.00 uur

CANUIT

ᑲᓄᐃᑦ

Canadian Eskimo Art

F.D. Rooseveltln 116, 5625 PD Eindhoven
telefoon / fax: 040-2415806
info@canuit.com, www.canuit.com

Waarom Oost-Groenland me niet meer loslaat...

Kleine dingen kunnen grote veranderingen in een mens teweegbrengen. Naar aanleiding van een meegemaakt incident op Oost-Groenland had ik een gesprek met Robert Peroni van hotel 'The Red House' in Tasiilaq. Dat gesprek was behoorlijk confronterend geweest. Met pijn in mijn hart verliet ik Groenland. Het besef drong tot mij door dat ik in dit verhaal niet enkel de toeschouwer meer kon en wilde zijn.

De lucht is stralend blauw, een enkele wolk flankeert de hemel boven het eiland Ammassalik. Pakkanaaq Ignatiussen, een Groenlandse jager met een brede glimlach op zijn gezicht, is onze gids voor de bootexcursie. In de fjord glijdt het bootje soepel door het koude blauwe met ijsschotsen en -bergen gevulde water. Na een bezoek aan Tiniteqilaaq zet Pakkanaaq er een behoorlijke vaart in. Amper 20 km van Tasiilaq verwijderd begint de motor te sputteren. Nog even varen we door, maar dan valt de motor stil. Zes paar toeristenogen kijken Pakkanaaq aan. Die kantelt de motor, opent de kap en rommelt een beetje aan de bedrading en slangetjes. Wonderwel begint de motor weer te lopen. Met een brede glimlach ontvangt Pakkanaaq applaus van zijn passagiers. We verlaten de beschutting van de fjord en varen nu in water met hogere golven bij een koudere en hardere wind. Pakkanaaq mindert vaart en gaat dichter bij de kust varen. Onze eerste gedachte is dat hij ons iets wil laten zien. We kijken gespannen naar de kust als het achter ons ineens weer erg stil wordt. De motor is weer uitgevallen. Ondanks verwoede pogingen lukt het Pakkanaaq dit keer niet de motor aan de praat te krijgen.

SOS

Als Pakkanaaq de radiomicrofoon grijpt en een oproep doet, hebben we niet door dat hij een officieel SOS uitzendt. We zijn in nood, maar hebben de ernst van de situatie niet door. Een andere boot nadert langzaam. Redding is nabij. Vanaf de andere boot wordt een touw toegeworpen en Pakkanaaq bind dit vast. Wij stappen over in 'onze reddingsboot'. In de haven van Tasiilaq wacht de politie ons op. Nu wordt het pas duidelijk dat de situatie ernstiger was dan wij hadden gedacht. De politie stelde een verklaring op over hetgeen gebeurd is, of we reddingsvesten aan hadden en of Pakkanaaq adequaat is opgetreden. Als alles is genoteerd mogen we naar het hotel waar Peroni na het eten ons avontuur aanhoort. Overtuigd dat we iets moois hebben meegemaakt zitten we met een lach op ons gezicht als hij begint te vertellen: "Oké, jullie hebben een mooi avontuur gehad, maar voor Pakkanaaq is het een ramp. Zijn motor is defect. Als hij geluk heeft hoeven er enkel wat onderdelen vervangen te worden. Maar zelfs dan, die onderdelen moeten worden besteld. Dat duurt in het beste geval zes weken. Alles moet hier worden ingevoerd met de boot. Totdat zijn motor is gerepareerd heeft hij geen inkomen. Zijn boot is zijn werk. Daarmee gaat hij vissen, jagen brengt toeristen naar plaatsen. Nu heeft hij niets! Hij heeft me gebeld en vroeg me *Robert alsjeblieft, help me*. Maar ik weet ook niet hoe ik dat moet doen." Ik schaam me voor de wijze waarop ik deze week de Groenlanders heb bekeken en over hun

levenswijze heb geoordeeld. Peroni vervolgt: "Alles waar ze in geloofden is hun ontnomen, hun religie, hun cultuur en hun manier van leven. De Inuit zijn een volk geworden zonder eigen identiteit. Wat de Oost-Groenlanders nodig hebben is toekomstperspectief en dat is er niet. De enige bron van inkomsten die we hier kunnen creëren is toerisme op een verantwoorde manier."

Hotel The Red House

In de zomer van 2007 keerde ik met steun van Peroni, Iceland Air en IJsland Tours terug. Een aantal foto's van mij vindt u op de Museon-Arctica kalender 2008. Dit najaar verschijnen meer foto's met interviews in boekvorm. Hotel The Red House is meer dan gewoon een hotel. Eigenaar Peroni zet zich in voor de bevolking van Oost-Groenland. Hij probeert ontspoorde mensen weer op weg te helpen en ze een luisterend oor te bieden. Hij vertelt de Groenlanders dat de westerse mens niet enkel een indringer is, maar ook een bron van inkomsten kan zijn.
En de boot van Pakkanaaq? Die vaart inmiddels weer, dankzij financiële steun van Peroni.

© Gerry van Roosmalen,
fotograaf One Eye Vision.

Zie ook Arctica 10.
Meer informatie: WWW.1IVISION.NL
WWW.EAST-GREENLAND.COM
OSTGROENLAND-HILFE.DE
Reizen naar Hotel The Red House op Oost Groenland zijn onder meer te boeken via
WWW.BELUGA.NU T: 010 295 01 26
WWW.IJSLANDTOURS.NL T. 030 230 8010
WWW.ICELANDAIR.NL

Gerry van Rosmalen laat foto's zien aan 'Kunusajiu', die als kind nog in een aarden hut heeft gewoond.

Foto: © Gerry van Roosmalen, www.1vision.nl

De Museon - Arctica kalender 2008

Op de Groenlandkalender 2008, die Arctic Peoples Alert in samenwerking met het Museon heeft geproduceerd, zijn een aantal foto's van Gerry van Roosmalen geplaatst. Deze foto's, die hij belangeloos beschikbaar heeft gesteld, maakte hij in de zomer van 2007 op Oost-Groenland.

Vanaf linksboven naar rechtsonder: januari, maart, mei, juli, september, november (2x) en december.

Januari

Onderweg naar Tiniteqilaaq legt onze gids Tobias Ignatiussen zijn boot even stil zodat wij tijd hadden om een paar mooie zomerse ijsformaties te fotograferen. De optrekkende mist zorgde voor dit mooie tafereel.

Maart

Vlak voor aankomst in Tiniteqilaaq voer Tobias Ignatiussen naar de noordzijde van het Ikâsartivaq. Aangekomen legde hij de boot stil, gooide een lijn in het water en haalde binnen tien minuten een flink aantal 'duivelsvissen' (Zeedonderpadden) uit het water.

Mei

Deze twee meisjes stonden wat te kletsen. Ik wilde dat tafereel vastleggen. Toen de meisjes mij zagen begonnen ze te giechelen, draaiden zich om en gingen ervandoor.

Juli

Ik was in gesprek met een man die buiten een stuk rendiergewei aan het bewerken was. In mijn ooghoek zag ik dit mannetje dat ons in de gaten hield. Toen ik mijn camera naar hem toe richtte dook hij eerst weg, om vervolgens met een brede lach voor mij te gaan poseren.

September

Op 21 juni, de Groenlandse Nationale Feestdag en langste dag op het Westelijk Halfrond, kwam Anna Kuitsi met haar leerlingen naar Tasiilaq voor een demonstratie met de Oost-Groenlandse drum.

November

Op zoek naar Groenlandse kunstenaars kwam ik terecht in een blauw gebouw waarop aan de zijkant 'Skunk' stond. Hierin stonden wat gereedschappen waarmee drie kunstenaars bezig waren beeldjes te maken van rendiergewei. Het beeld van de eerste foto was nog niet klaar toen ik weer moest gaan. Ik heb toen een ander beeldje gekocht. Toen ik later terugkwam bij het hotel zag ik de kunstenaar van de linker foto die zijn beeld verkocht aan Robert Peroni van hotel The Red House. Peroni koopt deze beeldjes van de plaatselijke bevolking om ze te steunen. Ik kocht het beeldje daarna weer van Peroni. Het heeft thuis een ereplaatsje. Het meisje begon aan een nieuw kunstwerk op diezelfde dag.

December

Tijdens een van mijn wandelingen door Tasiilaq zag ik deze twee kinderen spelen. Trots lieten ze hun maskers zien. Omdat maskers belangrijk zijn in de Oost-Groenlandse cultuur en omdat de jeugd heel graag modern wil zijn vond ik het symbolisch dat ze wel maskers dragen, maar dan moderne varianten.

Gerry van Roosmalen

- advertentie -

Moby Dick
Antiquariaat
Specialisten in natuurboeken

1. Beulakker, Ee. *De zee baart zorgen en verhalen.* Alkmaar 2007 / 160 blz / € 12,90
2. Brandt, A. (ed.) *The North Pole - a narrative history.* Washington 2005 / 414 blz / € 12,00
3. Cross, W. *Tragödie am Pol. Der Absturz des Luftschiffs Italia. Eine wahre Geschichte.* München 2001 / 296 blz / € 15,00
4. Guerber, H.A. *Noorsche Mythen uit de Edda's en de Sagen.* Zutphen, 3e ed. / 390 blz / € 22,50
5. Harding, G. *De Eenzaamheid van Thomas Cave* Amsterdam 2007 / 254 blz / € 19,95
6. Kennan, G. *Siberien... und der Zar weiss alles. Eine Reise in das Russische Verbannungssystem.* Göttingen 2003 / 216 blz / € 10,00
7. Klatte, E. *Neita bij de Lappen.* Zeist 1990 / 180 blz / € 5,00
8. Klauer, Bj. *Expedition Polarlicht. Mit Huskies durch Spitzbergen.* München 2002 / 216 blz / € 15,00
9. Kolbert, E. *The Arctic - The Antarctic.* London 2007 282 blz / 2 vol. / € 42,95
10. Muir, J. *The Cruise of the Corwin. Journal of the Arctic expedition of 1881 in search of DeLong and the Jeanette.* Boston 2000 / 278 blz / € 10,00
11. Page, R.I. *The Legendary Past: Norse Myths.* London 2004 / 80 blz / € 8,00
12. Scott, J. & A. *Antarctica. Exploring the fragile Eden.* London 2007 / 256 blz / € 42,95
13. Shankar Gupta, Gauri *Mongolia. The land of the blue skies.* New Delhi 2007 / 144 blz / € 20,00
14. Veenstra, M. *Noordpool.FM - Een ijskoude reis over een warmer wordende planeet.* Amsterdam 2007 / 160 blz / € 13,50

Antiquariaat Moby Dick,
Schoolstraat 31, 2202 HD Noordwijk Aan Zee.
t: 071-3619498, mobydick@antiqbook.nl
www.lezenaanzee.nl / Prijzen exclusief verzenkosten.

Poolkoorts

Tentoonstellingen / films / boeken e.d.

Jens Munk / 1965 / Thorkild Hansen 1927-1989 / vertaald door Diederik Grit en Edith Koenders / Breda 2008 / 512 blz / € 24,90
isbn 978 90 445 1045 5 / www.degeus.nl

In een tijd dat de strijd om het poolgebied wederom is losgebarsten, is het een goede zaak dat uitgeverij De Geus de Nederlandse vertaling Jens Munk van de Deense journalist / auteur Thorkild Hansen heeft uitgegeven.
Deze historische documentaireroman speelt in een tijd dat de strijd om de economische belangen in het poolgebied tussen Denen en Nederlanders nog niet echt begonnen is.
In het voorjaar van 1608 liep Henry Hudson overhet Binnenhof en de Dam.

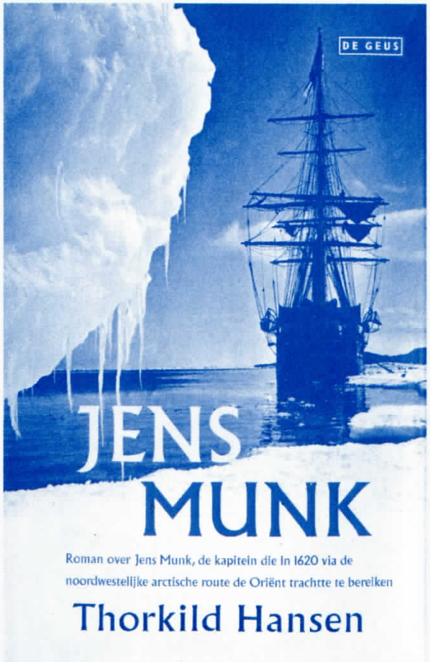

Munk komt in 1598 in Amsterdam, nadat hij voor de kust van Bahia, Brazilië had voorkomen dat twee Hollandse schepen in handen van de Spanjaarden vielen. Ook op 16 maart 1617 komt hij in Amsterdam, waar hij de 18 walvisvaarders treft, die hij in Baskenland had geworven. Eerst vanaf 1721 begint evangelisatie en kolonisatie van Groenland na het aan land zetten van de Noor Hans Egede (1686-1758) door een Nederlandse kapitein en loods. Dit had als gevolg dat de Nederlanders langzaam uit Groenland verdreven werden.
In januari 1963 lag Hansen met griep in bed naar de radio te luisteren, toen het testament van een zekere kapitein Jens Munk uit 1620 werd voorgelezen. Hansen was gegrepen door het indrukwekkende leven van de avontuurlijke Munk (1579-1628), die in vergetelheid was geraakt doordat hij ondanks al zijn inspanningen nooit was geslaagd in zijn doel: het vinden van de Noordwestelijke Doorvaart. Zijn zoektocht was op een catastrofe uitgelopen: hij was vastgeraakt in het winterijs van de Hudsonbaai en van zijn 65-koppige bemanning overleefden slechts drie personen, onder wie hijzelf. In de winter van 1963-64 liep Hansen vast met zijn project.
Op verzoek van 'The National Museum of Canada' besloot hij om met Peter Seeberg de plek te zoeken waar Munk met zijn bemanning had overwinterd. Geheel tegen de verwachtingen in vonden Hansen en Seeberg de plek waar de schepen de 'Eenhoorn' en de 'Lamprei' in de winter van 1619-1620 in het ijs hadden vastgezeten en waar 62 zeelieden het leven lieten.
Een minpuntje in het boek is dat, in tegenstelling tot de zorgvuldig uitgezochte geografische namen, Lappen in plaats van Samen en Eskimo's in plaats van Inuit wordt gebruikt.

De Museon - Arctica kalender 2008

Op de Groenlandkalender 2008, die Arctic Peoples Alert in samenwerking met het Museon heeft geproduceerd, zijn een aantal foto's van Gerry van Roosmalen geplaatst. Deze foto's, die hij belangeloos beschikbaar heeft gesteld, maakte hij in de zomer van 2007 op Oost-Groenland.

Vanaf linksboven naar rechtsonder: januari, maart, mei, juli, september, november (2x) en december.

Januari

Onderweg naar Tiniteqilaaq legt onze gids Tobias Ignatiussen zijn boot even stil zodat wij tijd hadden om een paar mooie zomerse ijsformaties te fotograferen. De optrekkende mist zorgde voor dit mooie tafereel.

Maart

Vlak voor aankomst in Tiniteqilaaq voer Tobias Ignatiussen naar de noordzijde van het Ikâsartivaq. Aangekomen legde hij de boot stil, gooide een lijn in het water en haalde binnen tien minuten een flink aantal 'duivelsvissen' (Zeedonderpadden) uit het water.

Mei

Deze twee meisjes stonden wat te kletsen. Ik wilde dat tafereel vastleggen. Toen de meisjes mij zagen begonnen ze te giechelen, draaiden zich om en gingen ervandoor.

Juli

Ik was in gesprek met een man die buiten een stuk rendiergewei aan het bewerken was. In mijn ooghoek zag ik dit mannetje dat ons in de gaten hield. Toen ik mijn camera naar hem toe richtte dook hij eerst weg, om vervolgens met een brede lach voor mij te gaan poseren.

September

Op 21 juni, de Groenlandse Nationale Feestdag en langste dag op het Westelijk Halfrond, kwam Anna Kuitsi met haar leerlingen naar Tasiilaq voor een demonstratie met de Oost-Groenlandse drum.

November

Op zoek naar Groenlandse kunstenaars kwam ik terecht in een blauw gebouw waarop aan de zijkant 'Skunk' stond. Hierin stonden wat gereedschappen waarmee drie kunstenaars bezig waren beeldjes te maken van rendiergewei. Het beeld van de eerste foto was nog niet klaar toen ik weer moest gaan. Ik heb toen een ander beeldje gekocht. Toen ik later terugkwam bij het hotel zag ik de kunstenaar van de linker foto die zijn beeld verkocht aan Robert Peroni van hotel The Red House. Peroni koopt deze beeldjes van de plaatselijke bevolking om ze te steunen. Ik kocht het beeldje daarna weer van Peroni. Het heeft thuis een ereplaatsje. Het meisje begon aan een nieuw kunstwerk op diezelfde dag.

December

Tijdens een van mijn wandelingen door Tasiilaq zag ik deze twee kinderen spelen. Trots lieten ze hun maskers zien. Omdat maskers belangrijk zijn in de Oost-Groenlandse cultuur en omdat de jeugd heel graag modern wil zijn vond ik het symbolisch dat ze wel maskers dragen, maar dan moderne varianten.

Gerry van Roosmalen

Reis door Lapland 1732. Iter Lapponicum Dagboek van Carl Linnaeus (1707-1778).
ZEIST 2007 / 248 BLZ / € 22,95 / KNNV-LEDEN € 19,95 / ISBN: 978 90 5011 250 5
WWW.KNNVUITGEVERIJ.NL

De botanicus Linnaeus maakt op 25-jarige leeftijd een onderzoeksreis door Noord-Scandinavië. In dit reisverslag beschrijft hij gedetailleerd de planten, dieren en andere natuurverschijnselen die hij onderweg tegenkomt, maar ook de leefwijze van de lokale bevolking: de Samen.

De Walvis / TENTOONSTELLING / TOT 31.03.08
IN HET ZUIDERZEE-MUSEUM / WIERDIJK 12-22
1601 LA ENKHUIZEN / T: 0228 35 11 11
WWW.ZUIDERZEEMUSEUM.NL

De Walvis / HILDE CAMMEL EN ANTON KOS
104 BLZ / € 19,95 / ISBN 978 90 4008 4126
WWW.WAANDERS.NL

Het bezoek aan deze tentoonstelling, die in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds is gemaakt, was een teleurstelling.
De vijf facetten, biologie, imago, economie, politiek en ecologie, van de walvis worden rommelig belicht en de informatie is slecht. Het boek is beter. Eskimo's, Inuits, waar Inuit hoort te staan (het is namelijk al meervoud), komen niet aan de orde. Een gemiste kans om de walvis nu eens vanuit het perspectief van de Inuit te belichten.

Tegenpolen / TENTOONSTELLING / VANAF 14.06.08
MARITIEM MUZEEUM / NIEUWENDIJK 11 / 4381 BV VLISSINGEN / T: 0118 412 498 / WWW.MUZEEUM.NL

In Vlissingen werkt men aan de tentoonstelling Tegenpolen, die zal gaan over tegenstellingen in de geschiedenis, heden en toekomst van de Noord- en de Zuidpool. Tevens wordt een gelijknamig boek uitgebracht door Walburg Pers, Zutphen.

Viktor Vasnetsov, het sneeuwmeisje, 1899

Russische sprookjes, volksverhalen en legenden / TENTOONSTELLING / TOT 07.04.08
GRONINGER MUSEUM / MUSEUMEILAND 1
9711 ME GRONINGEN / T: 050 366 65 55
WWW.GRONINGERMUSEUM.NL

Na 'Ilja Repin' (2001), 'Het Russische Landschap' (2003) en 'In dienst van Diaghilev' (2004) is dit de vierde tentoonstelling die aan de Russische kunst is gewijd. Deze keer over sprookjes, volksverhalen en legenden uit de 19e en de 20e eeuw.

Struikrovers / STEFAN HALEWIJN EN GEERT-JAN ROEBERS / ZEIST 2007 / 72 BLZ / € 16,95 / KNNV-LEDEN € 14,95 / ISBN 978 90 5011 247 5
WWW.KNNVUITGEVERIJ.NL

Een mooi jeugdboekje vanaf 10 jaar in de serie 'Uilenvlucht' en 'Kraaienbende' ligt al even op de plank. Centraal staan de in Nederland voorkomende martersoorten, maar hier en daar is ook aandacht voor soortgenoten elders in de wereld, zoals de veelvraat. Daarover kennen onder andere de Innu (-Indianen) verschillende legendes, zoals het afgedrukte verhaal: de veelvraat, muskusrat en de aarde.

Connecting and Correcting:
A Case Study of Sami Healers in Porsanger
BARBARA H. MILLER. / LEIDEN 2007 / 300 BLZ
€ 38,00 / CNWS NO. 151 / ISBN 978 90 5789 151 9
WWW.CNWSPUBLICATIONS.COM

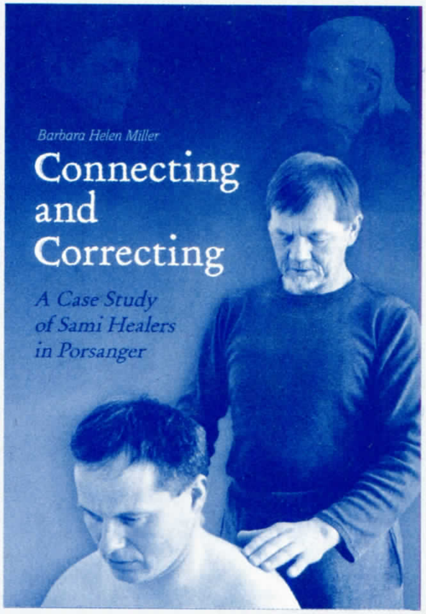

Als het ijs smelt. Poolvolken in verandering
TENTOONSTELLING / TOT 24.08.08
MUSEUM VOLKENKUNDE / STEENSTRAAT 1, 2312 BS
LEIDEN / T: 071 5168 800 / WWW.VOLKENKUNDE.NL

Als het ijs smelt. Gevolgen voor bewoners van de Noordpool / CUNERA BUIJS / ZUTPHEN
2007 / 160 BLZ / € 29,95 / ISBN 978 90 5730 5269 |
WWW.WALBURGPERS.NL

Ole Jørgen Hammeken, Groenlander uit Uummannaq, bezocht de tentoonstelling na de première van de documentaire 'Silent Snow': "Een bezoek aan deze tentoonstelling is a must". In december 2007 werd Hammeken 'Fellow' van 'The Explorers Club' in New York.
WWW.SILENTSNOW.ORG / WWW.EXPLORERS.ORG
WWW.NRGSOCIETY.COM

Nomaden boven de Poolcirkel
NOMADSLIFE FOTOGRAAF JEROEN TOIRKENS /
GALERIJTENTOONSTELLING / TOT 16.06.08
MUSEUM VOLKENKUNDE / STEENSTRAAT 1,
2312 BS LEIDEN / T: 071-5168 800
WWW.VOLKENKUNDE.NL / WWW.NOMADSLIFE.COM

Rusland voor gevorderden -
Berichten van een overleveraar
JELLE BRANDT CORSTIUS / AMSTERDAM 2008
186 BLZ / € 14,95 / ISBN 978 90 446 1093 2
WWW.UITGEVERIJPROMETHEUS.NL

NomadsLife organiseerde naar aanleiding van de opening van de fototentoonstelling Nomaden boven de Poolcirkel op 20 januari 2008 een symposium over de situatie van de Nenets en de Sami in Noord-Rusland.
Speciale gast was Anna Prakhova, hoofddocent taal en cultuur aan de Moermansk Pedagogische Universiteit. Zij vertelde over het leven als Sami in de Russische Federatie. NomadsLife-voorzitter en fotograaf Jeroen Toirkens gaf een toelichting op zijn werk.
De weg gewezen door Arctic Peoples Alert bracht Toirkens in 2005 en 2006 enige tijd door bij de Sami en de Nenets in Noord-Rusland.
Dit als onderdeel van het langlopende project fotoboek 'NomadsLife' waarin hij wereldwijd nomadisme - zolang dit nog kan - in beeld wil brengen. Eerder in Arctica en op de kalenders zijn enkele van de geëxposeerde foto's te zien en zijn reiservaringen te lezen.
Zijn reisgenoot was Rusland-correspondent voor dagblad Trouw, Jelle Brandt Corstius. Deze las met veel kampeerhumor een hoofdstuk voor uit zijn zo juist verschenen boek Rusland voor gevorderden. Daarin beschrijft hij onder andere zijn beleving over het bezoek aan de Nenets.
Verder sprak onder meer Dr. Tjeerd de Graaf van het Mercator Centrum in Leeuwarden over 'stemmen van toendra en taiga: bedreigde talen en archieven in Rusland'.
WWW.MERCATOR-EDUCATION.ORG
Na al het weggemaaide rendiermos sloot ondergetekende de rij sprekers.

Arctic Peoples Alert,
Govert de Groot

Anna Prakhova, Sami uit Moermansk. Foto: © Jelle Brandt Corstius.

HELP ARCTIC PEOPLES ALERT
HAAR WERK MOGELIJK MAKEN!
Maak een bijdrage over naar
GIROREKENING 40092 t.n.v.
Arctic Peoples Alert, Den Haag